Tapınakçılar Siyonistler ve Masonlar – Birinci Kitap

Bölüm 18

Önceki Bölüm : Akdeniz İmparatorluğu

Katharlar

Kitabımızın bu bölümü ne Tapınakçılar, ne Siyonistler ne de Masonlar ile doğrudan ilgili... Ancak anlatmak gerekiyordu; kronolojik bakımdan da şimdi tam sırasıydı; onun için ele aldık.

Hıristiyanlık, dünya yüzündeki en yaygın dinlerden biridir. Öyle oluşuna karşın, bunun nasıl bir din olduğunu betimlemek oldukça zordur. Hayli karmaşık öğeler içerir. Bunların arasında en önemlisi de İsa'nın kimliğidir. İsa diye biri yoksa, Hıristiyanlık olmaz.

Hıristiyanlar, bu kimliğin ayrıntısı üzerinde tam bir uyum içinde değildir. Ayırımsız hepsi, onun yaşamının örnek alınıp, öğütlerine uyulması gerektiğinde birleşir ama bu yeterli sayılmaz. Kimisi onu "Tanrı'nın oğlu", kimisi "Tanrı'nın elçisi", kimisi doğrudan "Tanrı'nın bir öğesi", kimisi "peygamber", kimisi "olağanüstü bir bilge", kimisi sadece "iyi niyetli bir kişi" olarak görür.

Dinin ilkeleri ve tapınma yöntemlerine gelmeden, İsa'nın kimliği üzerinde çıkan uyuşmazlık, Hıristiyanlıkta farklılaşmalara yol açmıştır.

İsa hakkında tarihsel bakımdan bilinenlerin tek kaynağı İncil'dir. Başka kaynak olmayınca, anlatılanların doğruluk düzeyi tartışmalıdır. Bu bağlamdaki bilgileri Hıristiyanlığın ilk yıllarında İsa'nın havarileri sayılan İncil yazarları vermiştir. Onlar ise bir "tarihçe" yazmayı değil, insanları, oluşturdukları dinin inançlısı olmaya ikna etmeyi öngörmüştür. Önerdikleri bu dinin sonradan farklı biçimlenmelere uğrayacağı hiç akıllarına gelmemiş olsa gerektir. Üstelik İncil'de yazılmış olanlar bir tarihsel öykü gibi anlatılmaktaysa da, aslında çoğu sözün ardında başka bir anlam yatmaktadır.

Hıristiyanlıkta İsa ile ilgili bilgiler bu kadarla bırakılmamıştır. İncillerin bir bölümünün uygun görülmeyip ortadan kaldırılışı bir yana dursun, sonradan bu dine bir de inancın temel ilkeleri sayılan dogmalar eklenmiştir.

Eskiden, herkes dinin ilkeleri hakkında kendisine her ne anlatılmışsa kulaktan dolma olarak sadece onu öğrenir, öğrendiğiyle yetinirdi. Hiç kimse anlatılanlar üzerinde kafa patlatmaz, zihnini kurcalayan sorular sormazdı; buna hiç de gerek görmezdi. Böyle soruların ortaya konmasına başlanınca, yanıt verilmesi ya da açıklama yapılması zorunluluğu doğdu. Bu, sadece Hıristiyanlıkta değil, diğer dinlerde de böyle oldu.

Kilise, Hıristiyanlık hakkında sorulanların yanıtını bilmediğini ya da bu konuda bir açıklama yapamayacağını söyleyemezdi. Ne seçeneklerden söz edebilir ne de konuyu belirsiz bırakabilirdi. Kendine göre olması gereken açıklamaları yaptı. Bunları tam ve kesin, değişmez birer doğru yani **"dogma"** olarak ortaya koydu.

Zaten Hıristiyan dininin bir diğer temel öğesi, inançların, ilke ve yöntemlerin otoritesi niteliğini taşıyan **"Kilise"**dir. Bu kitapta sıklıkla sözünü ettiğimiz Roma Katolik Kilisesi bunlardan biridir.

Aslında bir başka Katolik Kilisesi daha olmadığı için, bunun başına "Roma" sözcüğünün takılması gerekmez. Ancak Batı dillerinde katolik sözcüğünün karşılığı "tümünü kapsayan" anlamına gelen bir sıfat olarak da kullanılabildiğinden, günümüzde kısaca "Vatikan" olarak da anılabilen Katolik Kilisesi'nden söz ederken, bunun başına Roma eklenmesi âdet edinilmiştir. Gerçi günümüzde "Vatikan" denilince,. burada da Roma kentindeki bir kasabanın ötesinde, uluslararası ilişkiler bakımından bağımsız bir devletten söz edilmektedir ama bu bir anlamda Katolik Kilisesi ile de özdeşleşir.

Hıristiyanlıkta bir de **"Gerçek Kilise"** anlamına gelen bir kavramın dile getirildiği olur. Aslında her farklı Kilise, kendini öncelikli ve dinin gerçek otoritesi sayarak bu kavramla özdeşleştirir.

Ancak, Gerçek Kilise'nin aslında "İsa'nın Kilisesi" olduğunu, bunun çoktan beri yitirildiğini hatta özellikle ortadan kaldırıldığını, yeniden kurmak gerektiğini ileri sürenler de vardır. Bu savlara bakılırsa; Katolik Kilisesi "Gerçek Kilise" değildir; sadece kendi çıkarları peşinde koşan yozlaşmış bir kurumdur.

*** * ***

Hıristiyanlıkta Kilise kurumunun ilk oluşumu hakkında yanlış bilgi edinmiş olanlar vardır. Bu bilgi yanlışlığı, önce Roma'daki Katolik Kilisesi'nin oluştuğu, İstanbul'daki Ortodoks Kilisesi'nin ondan doğduğu biçimindedir. Bu işin doğrusu şöyledir:

Roma İmparatoru 1. Constantinus (Büyük Konstantin), 325 yılında İznik'teki ünlü toplantıdan sonra, kurumsal bir yetke anlamındaki ilk Kiliseyi kurdu. Başına bir "patrik" yerleştirdi. Din ile devleti birleştirip, kendi tartışılmaz egemenliği altına aldı. Ertesi yıl, imparatorluğun merkezini Roma'dan bugün İstanbul'un bulunduğu yere taşıyıp, buraya **"Yeni Roma"** adını verdi. Kilise'nin merkezi daha sonra "Constantinopolis" olarak anılacak bu kentteki patrikhaneye alındı. "Eski Roma"da kalmış başpiskopos ise, oradaki en güçlü kişi oldu.

1. Constantinus öldüğünde, üç oğlu imparatorluğu paylaştı. Roma, Constantinopolis (Konstantiniye) ve Alexandreia (İskenderiye)... Kısa bir süre sonra, ikisi birleşti. Ardından, Roma'daki başpiskopos bağımsızlığını ilan etti ve Gerçek Kilise'nin Roma'da, asıl papanın da kendisi olduğunu ileri sürdü.

Papa, Konstantiniye'deki patriği sapkınlık ile suçladı çünkü Ortodoks Kilisesi, tek otorite olarak İsa'yı gösteriyor, papanın iddialarının yanlış olduğunu ileri sürerek, dine yerleştirmeye çalıştığı kurallara da karşı çıkıyordu.

Katolik Kilisesi ile Ortodoks Kilisesi arasında daha çok fark var ama bir tek bu uyuşmazlık bile bu iki otoritenin kopması için yeter de artar bile. Nitekim 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun doğu ve batı olarak bölünüşünün nedenlerinden biri de budur.

* * *

Batı Roma İmparatorluğu'nun 476 yılındaki parçalanmasından sonra, Katolik Kilisesi çok zor günler geçirdi.

Bunun da birçok nedeni vardı ama bu kez başta din değil Kilisenin politik bakımdan güçlü bir destekten yoksun oluşu geliyordu. Papa, Merovenj hanedanından Frankların Kralı Clovis I ile bu nedenle anlaşmıştı.

Ancak bu iş Kilise'nin istediği gibi yürümemişti. Bu konu üzerinde daha önce durmuştuk.

800 yılında Papa 3. Leo, Charlemagne'a "Kutsal Roma İmparatoru" niteliğiyle taç giydirip dünyevi güç bakımından sırtını ona yaslayınca, Ortodoks Kilisesi ile Katolik Kilisesi arasındaki sürtüşme kesildi. Biri egemenliğini doğuda diğeri batıda kurmuştu. Hıristiyanlığın en yaygın olduğu çevreleri aralarında paylaşmışlardı.

Aslında batıdaki Kilise'nin yetki alanında olması gereken Çekler, Slovenler, Polonezler ve Hırvatlar gibilerinin Ortodoks Kilisesi'ne bağlanması bile büyük bir sorun haline getirilmedi. Katolik Kilisesi, Ortodoks Kilisesi'nden batıdaki bu toplumları kendisine bırakmasını rica edecek değildi ya!... Zaten egemen olduğu bölgede bile bir türlü çözümleyemediği sorunlarla bunalmıştı. Başına daha fazla dert almak istemedi.

* * *

Katolik Kilisesi, 9. ve 10. yüzyıllarda tam rahatlamış gibiydi ki, bu kez sırtını yaslamış olduğu imparatorlar sorun çıkarmaya başladı.

Bu sorunlardan biri, piskopos olacak yönetici din adamlarını göreve atama yetkisinin kimin elinde olduğuydu. Papa, bu yetkinin kendisinde olduğunu savunuyordu; Kutsal Roma İmparatoru ise, bu kişilerin "din görevi yapan devlet memuru" niteliğini taşıdığı görüşüyle kendi bildiğini yapmaya girişiyordu.

Bu konudaki uyuşmazlık giderek arttı ve çekişmeye dönüştü. 1075 yılında Papa 7. Gregorius, sırf bu nedenle İmparator 4. Heinrich'i aforoz etti. Bunun üzerine 4. Heinrich de «Gregorius VII bundan böyle papa olma niteliğini yitirdi.» diyerek, onu tanımadığını ilan etti.

İmparator ile Papa sonraki yıllarda barışmış gibi görünmüşse de, aralarındaki gerginlik ortadan kalkmadı. Nitekim birkaç yıl sonra 2. Urbanus adını alan yeni papa göreve geldiğinde, 4. Heinrich, ondan aforozu kaldırması dileğinde bulunmadı. Papa da bu bağlamda bir eğilim göstermedi. 4. Heinrich, Lorraine dükü olarak atadığı Godfrey de Bouillon'un haçlı seferine katılmasına ses çıkarmadı ama doğrudan herhangi bir katkıda da bulunmadı.

Kathar İnancı

Hıristiyanlık ile bağlantılı olmak üzere "Protestanlık" denilince, akla önce 16. yüzyılda Martin Luther ile başlayarak Hıristiyan dininin kapsamında yepyeni bir mezhebin doğuşuna yol açan eylem gelir. Bu girişim, Katolik Kilisesi'nin kısmen dogmalarına kısmen de uygulamalarına karşıtlık olarak doğmuştur. Tarihte Katolik Kilisesi'nin dogmalarına karşı tepkiler ise, çok daha önce başlamıştır. Papayı protesto edip, Hıristiyanlığın kapsamında başka türlü inanç sistemleri oluşturanlar görülmüştür. Bunlar, daha 4. yüzyılda, İznik'teki konsey toplantısından hemen sonra başlamıştır.

Roma'daki Katolik Kilisesi, başlangıçta Batı Roma İmparatorluğu'na güvenmekteydi. Ancak güvendiği o dağ çökünce, ne yapacağını şaşırdı. Her ne yapsa, dinsel otoritesini kabul ettiremedi ve saygıdan çok tepki gördü. Çok sonra çevirdiği entrikalar sayesinde Kutsal Roma İmparatorluğu'nun desteğini sağladığında, Avrupa'nın batısındaki tepkiler duruldu.

Ortodoks Kilisesi'ni rahatsız eden kıpırdanmalar ise doğuda devam etti. Ancak bunlar o çevreyle sınırlı kalmadı; batıya da uzandı.

11. yüzyılda, Avrupa'nın doğusunda olduğu gibi batısında da Hıristiyan dünyasında Katolik dogmalarıyla çelişkili inanç sistemleri yeşermeye başladı.

İşte Kathar inancı da bunlardan biridir; kim bilir, belki en önemlisi...

* * *

Yukarıda anlatılanlar, , bu başlık altındaki konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından Hıristiyanlığın geçmişine ilişkin verilmiş bir özetti. Şimdi asıl konumuza giriyoruz.

Kathar inancı, öncelikle İncil'deki "Vahiy" adlı kitaba dayanmakla birlikte, bir dinsel doktrin sayılabilir. Bunu benimseyenlere Katharlar (Batı dillerinde Cathars ya da Cathares) denmiştir.

Katolik Kilisesi Katharları elbette sapkın saydı. Böyle olmaması için ya dogmalarından cayması ya da Hıristiyanlığın kapsamında birbirinden farklı inanç öğelerinin de var olabileceğini benimsemesi, bir diğer deyişle tolerans göstermesi gerekirdi. Bu ise, olacak şey değildi. Katolik Kilisesi bu kadarla da kalmayarak, Kathar inancını, sapkınlıktan daha kötü, toplumun temelini sarsacak tehlikeli bir girişim olarak niteledi.

Kilise'nin bu tutumu Katharların sadece inanç ilkelerinden değil, biraz da kendilerine özgü yaşam tarzından ileri geliyordu.

İşin içinde toplumsal etkenler de vardı. Bu etkenler ise, ekonomik ve politik öğelerle bağdaşıyordu.

Etimolojisi bakımından Yunanca kökenli olan Kathar sözcüğü, **"arınmış"** anlamına gelir. Ancak Katolik Kilisesi, bu sözcüğün Latince kökenli olup, "kediye tapanlar" anlamına geldiğini ileri sürmüştü.

Beri yanda Katharlar ise, bu bağlamda alçak gönüllülükle kendilerini "arınmış" olarak nitelemez, sadece birer iyi Hıristiyan olduklarını savunurdu.

Bu konuyla yakından ilgilenmiş olan tarihçi ve araştırmacı yazarların Katharlar hakkında çelişkili görüşleri var.

Kimine göre; Katharlar, tarihte Avrupa'nın belirli bir coğrafi çevresinde 13. yüzyılda kısa bir süre yaşamış olan bir etnik topluluktur, hepsi o kadar. Sözü edilen çevre, öncelikle Fransa'nın güneyindeki **Languedoc** bölgesidir.

Kimine göre ise; Kathar inancı aslında çok daha önceki tarihlerde doğmuş, belirtilen dönemde o çevrede yoğunlaşmış olmakla birlikte, hayli geniş bir alana yayılmış, 13. yüzyılda son bulmamış, sonraki yüzyıllar boyunca da birçok yerde varlığını sürdürmüştür. Bu bağlamda Şeyh Bedreddin'in de 14. yüzyıl sonu ve 15. yüzyıl başlarında Batı Anadolu'da Kathar inancının izlerini sürdürdüğünü belirterek, aralarında benzerlikler kuranlar vardır.

*** * ***

Katharlar bazı yerde "**Albililer**" olarak da anılır. Bu iki sözcüğün âdeta eş anlamlı olarak kullanıldığı bile görülebilir.

Aslında böyle bir özdeşleştirme yanlıştır. Çünkü Albililer, Languedoc'taki Albi adlı kasabanın halkıdır. Çoğu bir zamanlar Kathar inancı ve yaşam tarzını benimsemiştir ama bu sadece o kasabaya özgü olmadığı gibi, bu inanç sistemi ilk kez Albi'de doğmuş da değildir.

Böyle bir özdeşleştirme yapılmış olması şuna bağlanabilir: Katharların Languedoc'ta yaygın olarak yaşadığı bölge, Katolik Kilisesi'ne bağlı Albi piskoposunun yetki alanı içindeydi.

Papa, bu etnik topluluğa karşı bir eylemsel girişim başlatmadan önce, Albi kasabasında bir yanda Katolikliği diğer yanda Kathar inancını savunanlar birtakım teolojik tartışmalara girişmişti. Hiçbir sonuç alınamayacağı, hiçbir uzlaşmaya varılamayacağı daha başından belli olan tartışmalardı bunlar...

Nitekim daha sonra Katharların ortadan kaldırılması amacıyla düzenlenmiş olan toplu kıyım, **"Albi Haçlı Seferi"** anlamına gelen bir terimle de anılır. [İngilizcede Albigensian Crusade, Fransızcada Croisade des Albigeois]

Consolamentum

Kathar inancının Katolik Kilisesi'nin sadece tepki göstermekle kalmayıp, âdeta çılgına dönmesine neden olan ilkelerinden belli başlıları şöyle özetlenebilir:

- Hıristiyanlıkta öteden beri kullanılanlardan hayli farklı bir öğreti ve buna ilişkin bir tür âyin kitabı vardır. Gerek bu kitaba gerekse bu kitap uyarınca yapılan ritüelik uygulamaya Consolamentum denir.
- Katolik Kilisesi'nin koymuş olduğu dogmalar yadsınır. Hele haça tapınmaya kesinlikle karşı çıkılır. Bunların İsa'ya özgü işler olmadığı, sonradan din adamlarınca uydurulduğu ileri sürülür.
- İsa bir "kurtarıcı" değil, Consolamentum'un ilk örneğini vermiş olan bir kişi olarak benimsenir. Sözleriyle bir tanrısal ilkeler bütününü değil, anlamına ancak yetkin olanların varabileceği derin bir ruhsal bilgi iletmiş olduğu söylenir. [Consolamentum, Fransa'nın güneyinde sonradan Languedoc olarak adlandırılmış bölgede eskiden konuşulan "Oc" dilindeki sözlük anlamı bakımından "kutsanma" ya da "avunma" demektir.]
- Sadece ergin yaşa gelmiş olanların inanç sahibi olabileceği savunulur.
- Din adamı olmak üzere Consolamentum uygulamasından geçilmesi öngörülür. Üstelik bunun için erkek ile kadın arasında ayırım yapılmaz.
- Consolamentum uygulamasından geçirilen bir kişinin inancının güçlendiği ve ruhunu kötülüklerden arındırma yolunda hız kazandığı kabul edilir.
- Ruhsal evrenin, görünmez, sonsuz ve tüm iyilikleri bünyesinde toplayan Tanrı tarafından yaratılmış olduğuna inanılır. Dünya ise, buna karşıt olarak Şeytan'ın yaratımı sayılır. Dünya iyileştirilemez; öylece kalacaktır. Ancak, insan ruhunun daha üstün bir düzeye getirilip, yetkinleşme doğrultusunda ilerlemesinin sağlanabileceği öngörülür.

Kathar inancının yukarıdaki sıralamada en son belirttiğimiz ilkesi, aslında temel niteliğini yansıtır. Çünkü Kathar inancı, İkicilik ya da Düalizm denilen, "her bakımdan birbirine karşıt öğe ve oluşumların birbirleriyle sürekli savaşımı" benimseyişi üzerine kuruludur. Bu bakımdan doğuda birçok örneği görülen din ve inanç sistemleriyle benzerlik gösterir. Budizm ve Hinduizm ile de uyumlu yanları vardır ama en çok **Manicilik** olarak anılan bir dinsel inanç sistemine yakındır. Çoğu araştırmacı, Kathar inancıyla Manicilik arasındaki bağlantının **Bogomiller** tarafından kurulmuş olduğu görüşündedir.

[**Manicilik:** Fransızcada "Manichéisme", İngilizcede "Manicheism"… 3. yüzyıl sonlarında, İranlı Mani (Manes) tarafından Zerdüşt'ün, Buda'nın ve İsa'nın ilkelerini birleştirerek oluşturulmuş, toplumda hiçbir sosyal ya da politik değişime yol açmadan tinsel yücelmeyi öngörmüş bir inanç sistemi.

Bogomiller: 10. yüzyılda Manicilikten etkilenerek Bulgaristan'da doğmuş bir tür Hıristiyan tarikatının inançlıları... Bu inanç sistemi Makedonya'yı da etkisi altına aldıktan sonra, Batı Anadolu'ya ve Balkanlar'a yayılmış, Orta ve Batı Avrupa'ya doğru uzanmıştı.]

Katharlar, hem Tanrı'ya hem İsa'ya inanıyordu. Fakat "Tanrı-İsa-Kutsal Ruh" biçimindeki üçlemeye karşı çıkıyor, üstelik bunu din adamlarının uydurduğunu söylüyorlardı. Tanrı ile insan arasına kimsenin giremeyeceğini, inanç için bir "yetkili aracı" ya da "din görevlisi"ne gerek olmadığını ileri sürüyorlardı. Şayet Tanrı inancı araya giren bir kişi kanalıyla edinilirse, bunun "ikinci el" olacağı görüşüyle, herkesin kendi inancını kendi başına ve ilk elden edinmesi gerektiğini savunuyorlardı. Bir diğer deyişle, Katolik mezhebindeki "ruhban sınıfı" olgusuna ve din yönetiminde hiyerarşik nitelikli bir kurumsal yapılanmaya karşıydılar.

Katharların bu bağlamdaki akıl yürütme tarzı şöyleydi:

Tanrı "doğuş" kavramının üstündedir. O, tümüyle ruhsal bir varlıktır; maddeden arınmıştır. O, sevgidir. Sevgi, güç ile bağdaşmaz. Evrendeki maddi oluşum ise güç kullanılarak sağlanmıştır. Bu nedenle madde, dolayısıyla dünya temelinden kötüdür. Dünyanın oluşumu, tanrısal tahta zorla oturmuş bir "hilekâr tanrı"nın yani Şeytan'ın marifetidir.

Madde temelinden "kötü" olduğu için, İsa da kendini maddeden sıyırmış, bedeni içinde ölümsüz, Tanrı'nın oğlu olamaz. Ancak bir peygamber olabilir ve ölümlü olduğu için de sevgi ilkesi uğruna çarmıhta ölmüştür.

Sevgi çarpıtılıp güç içinde eritilince, ortaya "Roma" çıkmıştır. Tersinden yazıldığında oluşan "amor" sözcüğü "sevgi" ya da "aşk" anlamına gelir. Buna göre Roma sevginin tersidir, sevgisizliktir.

Bu görüşle Katharlar, Katolik Kilisesi'ni ruhani olmaktan çok dünyevi olmakla suçluyordu. Haçı kutsal saymaya, ona saygı göstermeye bile karşı çıkıyorlardı. Onlara göre; Katolik Kilisesi'nin haçı, Hıristiyanlığın yüzyıllarca savaşmış olduğu Pagan inançlarındaki putlardan bile çok daha berbat bir puttu.

*** * ***

Katharlar, insanca bağlılığa, yürekliliğe, özellikle ateşten korkmamaya ve alçak gönüllülüğe çok önem verirdi. Tapınmak için kiliseye gitmeyi "insanın acınası bir hali" olarak görmekteydiler. Bu nedenle kendi tapınmalarını açık havada ya da herhangi bir çatı altında yaparlardı.

Belli bir yöne doğru durmayı ve önlerine haç gibi bir şey koymayı anlamsız bulurlardı.

Toplu ayinlerinde çepeçevre oturur, birbirlerinin yüzüne bakarlardı.

Ayinlerin belli bir günü ve saati yoktu. Ne zaman gerekirse düzenlenirdi.

Sanılmasın ki, bu ayinlerde birisi eline Consolamentum'u alıp okur, diğerleri onu dinlerdi. Hayır!...

Consolamentum'un iki işlevi vardı: Bunlardan biri, Katharlar arasında yetkinliğe geçecek olan kişinin inisiyasyonunu sağlamak, diğeri bedenini bu dünyada bırakarak kendisini bir başka doğuşa hazırlamak üzere ayrılacak olanı avutmak ya da onu mutlu bir şekilde gitmesi için uğurlamaktı. Bu nedenle de Consolamentum, özellikle ölmek üzere olan ya da ölmesi söz konusu olabilecek bir kişiye okunurdu. Ölmesi beklenen kişi ölmezse, yaşamının geri kalanını "yetkinler" arasında geçirirdi.

Yetkinler

Kathar inancını iyi anlayabilmek için önce bu kavramı anlamak gerekir.

Yaşamı sırasında doğrudan yetkinliğe yönelme yolunda bilgi edinerek ilerlemek isteyenler bir "inisyasyon" uygulamasından geçerdi. Bu gibi kişiler "yetkinler", dinsel bakımdan onları izleyenlere ise "inananlar" olarak anılırdı. [Fransızcada "parfait(e)s" - "croyant(e)s, İngilizcede "perfects" - "believers"]

Sıradan bir Kathar ya da onların deyişiyle bir "inanan" olmak, bir bakıma pek kolay ama işin aslına bakılırsa zordu. Hiçbir şey yapmak zorunda değillerdi. Yaşamları değişmeyecekti. Birtakım yükümlülükleri salt kendi buyrultularıyla üstlenmeliydiler. Kathar inancının ilkelerini benimsemeli, bunlara uymalıydılar. Dürüst, insan sever, çalışkan olmalıydılar. Bunlar yapılmadığında, hiç kimse karşılarına dikilip onları sorgulamaz, Katharlıktan atmaya kalkışmazdı. Bunu kendileri düşünecekti. Karar onlarındı. Hiçbir zorlama yoktu…

Yetkinlerin yaşam koşulları ise, inananlardan daha ağırdı. Onlar, inancın her gereğine sıkı sıkıya uymak zorundaydı.

Katharlar, sadece bu inancı benimseyenlerin oluşturduğu bir toplum kurmuş değildi. Her yerde bir etnik topluluk oluşturmuşlardı ama küçük köylerde bile başa inançta olanlar hatta Katolikler ile bir arada yaşarlardı. Onlarla herhangi bir alıp veremedikleri yoktu. Toplumda huzur ve uyum olması için, herkesin dinsel inancının da tıpatıp aynı olması gerektiğine ilişkin tezi çürütüyor gibiydiler.

Katolik Kilisesi'nin dogmalarına karşı çıkmakla birlikte, bu sadece kendileri için geçerliydi. Başkalarını zorlamaya karşıydılar. Herhangi bir çekişme ya da sürtüşmeye girişmekten kaçınır, bir arada yaşadıkları Katolikleri hor görmez, onlara kendi benimsedikleri yola yönelmeleri bakımından önermede bulunmakla birlikte, herhangi bir tarzda inanç saldırısında bulunmazlardı.

Bilgi ve kültürü, öğrenim ve eğitimi çok önemseyip, kendilerini iyi yetiştirmeyi benimsedikleri için, bir arada yaşadıkları Katoliklerin de kafasını kurcalayıp, kimilerinin Kathar inancını edinmesine yol açıyorlardı; bu doğru.

Bir tür misyonerlik... Fakat çok etkili bir misyonerlik çünkü bunun kapsamında sadece inanç değil, zengin ve yoksul, efendi ve köle gibi insanlar arasında ayırım güdülmesine, dünyevi tutkulara ve nefret uyandırılmasına da karşıtlık vardı.

Bir diğer deyişle; Katharlar, feodal toplum düzeni içinde yaşıyor, buna karşı hiçbir başkaldırıda bulunmuyor fakat bu düzenin temel öğelerini sarsan ilkeler ortaya koyuyordu. Bundan ötürü, doğrudan bir Kathar olmayı benimsemese bile çok yandaşları oluyor, bu yandaşlar giderek artıyordu. Katolik Kilisesi'ni en çok işte bu ürkütüyordu.

*** * ***

Katharların çoğunluğunu oluşturan inananların çoğu dokumacılık yapardı. Kimileri bir soylunun çiftliğinde özellikle hayvancılıkla ilgili işlerde hizmet verir, pek azı ticaretle uğraşırdı. Yetkinler ise Katharların kurmuş olduğu özel bakımevlerinde çalışır, ayin düzenlenirse yönetir, inananların dinsel bilgilerini geliştirmesine yardımcı olur, özellikle kız çocukların eğitimini sağlardı.

Niçin özellikle kız çocuklar?

Çünkü Ortaçağda erkek çocukların manastırlarda belirli bir düzeyde eğitim alması olanağı vardı ama kız çocuklar ayrı tutulurdu. Katharlar ise insanlar arasında cinsiyet ayırımı gütmezdi; eşitlikten yanaydılar. Dolayısıyla, erkekler gibi kız çocukların da eğitim görmesi gerektiğini benimsemekteydiler. Katolik Kilisesi bu tutumu da *"pek uygunsuz"* olarak nitelemekteydi.

Katharlara göre; inananlar özgür insanlardı. Yetkinler, inananların yararı uğruna özgürlüklerinden özveride bulunurdu. Örneğin, inananlar istediği gibi yiyip içer, eğlenir, evlensin ya da evlenmesin çoluk çocuğa kavuşabilirken; yetkinler et ve hayvan ürünleri yemez, yaşamlarında eğlenceye yer vermez, hiçbir suretle cinsel ilişkide bulunamazdı.

Bu anlatıma bakılınca, Katharların yetkinleri diğer dinlerdeki din görevlileri gibi görünüyor ama değildi. Yetkinlere soracak olursanız, varsın tüm inananlar gelsin yetkin olsundu. Zaten amaç da insanların yetkinleşmesi ve ruhlarının bir sonraki yaşamında daha da ileri gitmesi değil miydi!…

*** * ***

Katharların yaşamında herkesin parası ve özel eşyası olabilirdi ama hiçbiri kendine ait taşınmaz mülk edinmezdi. Buna gerek yoktu. Hiçbiri ne zengindi ne yoksul... Yaşadıkları her yerde taşınmaz mülk, topluluğun ortak malıydı.

Buna karşın, bir kişinin oturduğu ev yaşamı boyunca ailesinin sayılırdı. Üstelik kendilerine özgü bir miras hukuku da vardı. Ailenin kullanmakta olduğu her şey eşler arasında ortaktı. Babadan olduğu gibi anneden de kız ve erkek ayırımı olmaksızın çocuklarına kalırdı. Ailenin çocuğu olmazsa da dert değildi çünkü dünya malının zaten kötü oluşu nedeniyle, tüm kötülükler ile birlikte dünyada kalacağına inanırlardı. Fakat dünyevi yaşam sırasında malı kullanmak gerekirdi. Sonra onu kullanacak birisi nasıl olsa bulunurdu.

*** * ***

Yetkinlere dönelim…

Bunun için, en az üç yıl süren bir hazırlık döneminden geçmek gerekliydi. Bu dönemde aday, yetkinlerin anlattıklarını dikkatle dinler ve izlerdi.

Ancak bu deneyime girişen kişi başaramayacağını, bu işin kendine göre olmadığını, dünya nimetlerinden elini eteğini çekemeyeceğini anlarsa; bu girişimini yarıda bırakıp olağan yaşamına dönebilirdi.

Hazırlık döneminden başarıyla geçen bir aday için, herkesin katılabildiği bir tören düzenlenirdi. Aday, kendisine sorulanları herkesin önünde yanıtlardı. Buna, yetkin niteliğini aldığı zaman yaşam ilkeleriyle bağlantılı bir söz verişler zinciri denebilir. Özellikle adaleti gözetmeyi, gerçekleri araştırmayı, kendisini Tanrı'ya ve iyi Hıristiyanların topluluğuna adamayı benimserdi.

Güncel Yaşam

Katharların güncel yaşamının üç temel zorunluluğu vardı.

Bunlardan biri geçimlerini sağlamak için çalışmaktı. Hatta çalışmak, erkek ya da kadın ayırımı yapılmaksızın, her kişinin en başta gelen yükümlülüğü sayılırdı.

Masonluk da dahil olmak üzere birçok ezoterik kurumda Latince olarak şöyle bir deyiş geçer: ***"Laborare est Orare"*** *(Çalışmak tapınmadır.)* Aslında bu deyişi Katharlar oluşturmamıştır ama onların anlayışına tam tamına uyar.

İkincisi, her ne koşul altında ve her ne gerekçeyle olursa olsun yalan söylememek ve yemin etmemekti. Öyle ki, bir Kathardan söylediği bir sözün doğru olduğunu yemin ile kanıtlamasını istemek, ona hakaret etmek sayılırdı.

Üçüncüsü, beslenme amacıyla bile hiçbir hayvanı öldürmemekti. Çünkü onlara göre hayvanlar da ruh taşırdı. Bu ruh ona bir insandan geçmiş ya da sonradan bir insana geçecek olabilirdi. Dünya yüzünde yetkinleşme yolunda ilerleyebildiğince ilerleyip, kendi doğal ölüm zamanını beklemeliydi. Bundan ötürü Kathar inancını benimseyenlerin et yememesi de gerekirdi ama bu kural sadece yetkinler için geçerli tutulurdu; inananlar için sadece öneri sayılırdı.

Bu nedenle de herhangi bir biçimde elini kana bulayan bir kişinin karşısında iki seçenek vardı: Ya bundan sonra bir "yetkin" olmak üzere hazırlığa girişir ya da bu topluluğu terk ederdi.

*** * ***

Kathar inancının felsefesinde Kutsal Çanak kavramının da önemli yeri vardı. Ancak onu başkalarından hayli farklı bir tutumla değerlendiriyorlardı. Katharlara göre Kutsal Çanak, Tanrı ile insan arasındaki bir bağlantı aracıydı.

Acaba onların benimseyişine göre Kutsal Çanak nasıl bir şeydi?... Bir nesne miydi? Öyle ise, birisi onu eline geçirecek olsa ne yapardı, nasıl ve ne amaçla kullanırdı?

Biz burada böyle sorular sıralıyoruz ya; Katharlara göre, böyle soruların insanın zihnini karıştırmasına gerek yoktu. yanıtı olmayan, boşuna sorulmuş sorulardı bunlar ve benzerleri. Çünkü ona ulaşacak düzeyde yetkinleşen bir ruha sahip olan kişi, nasıl olsa onu tanır ve kullanmasını da bilirdi. Nitekim yetkinler olarak anılan kişilerin ölüme neşeyle gidişi de bu felsefeye bağlanır.

Katolik Kilisesi'nin Tutumu

Katolik Kilisesi'nin, Katharlar ile bağlantılı olmak üzere tek bir tutumu vardı: Bu topluluk bir an önce yeryüzünden kaldırılmalı, kökünden silinmeli, sonsuza dek yok edilmeliydi.

Kilise'nin bu bağlamda elinden gelen her çabayı göstermesi için, Kathar inancına ilişkin anlatmış olduklarımızın hepsi gerekmezdi. Katolik Kilisesi'ne göre; Katharların iler tutar hiçbir yanı yoktu; Müslümanlar bile onlardan daha iyiydi.

Katharlar, 11. ve 12. yüzyıllardaki diğer topluluklarla karşılaştırıldığında hayli uygar, okuyup bilgi edinmeyi seven, dini ve inancı bakımından herkese tolerans gösterilmesinden yana kişilerdi. Birçokları felsefe ile de yakından ilgilenirdi. Edebiyata, özellikle şiire meraklıydılar. Yaşadıkları her kasaba hatta köyü bile bir kültür kaynağına dönüştürmüşlerdi. Yunanca, Arapça, İbranice bilenleri vardı. Okullarında öğrencilere bir de Kabala'yı öğretiyorlardı.

Suçun bundan daha âlâsı olur muydu?... Katolik Kilisesi, kendi egemenlik alanı olarak gördüğü ülkelerde böyle bir topluluğun varlığına nasıl katlanırdı? Okuyup yazmak, edebiyat ve felsefeyle ilgilenmek de sapkınlık değilse neydi?

Bu kadarla kalmış olsalar iyi!... Kilise açısından kabullenilemeyecek başka aykırılıkları da vardı. Bunlardan biri de kendi toplulukları içinde bile olsa, her bakımdan "eşitlik" ilkesini gözetmeleriydi. Nitekim bu ilkenin bir yan ürünü olarak, kendi topluluklarında kadınlar da erkekler gibi dinsel bakımdan üst düzeylere çıkabiliyor, "yetkin" olarak andıkları önderlerden biri olabiliyordu. Onlara bu niteliği vermekle, bu sıradan kişileri âdeta papa ile eş düzeyde tutmak eğilimini gösteriyorlardı.

Kendi başlarına kapalı bir toplum içinde yaşamakta olsalar ne âlâ!... Fakat öyle yapmıyor, Katolikler ile bir arada, iç içe yaşıyorlardı. Başkalarını da etkiliyor, kafalarına yanlış ve tehlikeli düşünceler sokuyorlardı.

Bu tutum, Kutsal Kilise'nin açıkça aşağılanması, dine ve kutsallığa ilişkin her ne varsa ayaklar altına alınmasıydı. Müslümanlar, hatta Paganistler bile böyle bir şey yapmazdı. Katharlar hepsinden daha kötü, çok daha zararlıydı. Bunların kökünden kazınması, hem Tanrı, hem Kilise hem insanlık için en büyük hizmet olurdu.

Ortaya öyle bir dinsel doktrin atmışlardı ki; inançlarından başka bilgisi olmayan insanlar için bu, kolayca inancın yerine geçebilirdi.

Nitekim Fransa'da Katolik Kilisesi'ne bağlı olan Fransisken ve Dominiken manastırlarında da Katharların sapkın inanç ilkeleriyle bağdaşır eğilimler doğduğu görülüyordu.

İşte bunlar, Kathar inancını benimseyen ve onları destekleyen herkesin yeryüzünden kaldırılması için yeter de artardı bile...

* * *

Buna karşın Papa 3. Innocentus, iyi niyetli davranıp, *"Acaba Katharların dinin doğrusunu öğrenmesi, günah çıkarmak suretiyle Tanrı'nın elçilerine boyun eğmesi sağlanamaz mı?"* diye düşünerek, özenle seçtiği birkaç Katolik papazını Oksitanya'ya gönderdi. [Şimdilerde ve bu kitapta Languedoc olarak anılan bölgenin özgün adı Oksitanya yani Ok ülkesidir. Fransızcada Occitanie, İngilizce'de Occitania… Languaedoc ise aslında "Ok dili" anlamına gelir.]

Bölgenin senyörleri, özellikle Toulouse Kontu 6. Raymond de St. Gilles, Katharlardan çok hoşnuttu. Papanın bu bağlamdaki girişimlerini engellediler.

1207 yılında Papa, bölgedeki sorunu çözmek üzere bir vekil atadı. Ertesi yıl, Papanın o vekili öldürüldü. Katilin Toulouse Kontunun adamı olduğu söylendi. Papa da Toulouse Kontunu sorumlu tutup, aforoz etti.

Anlaşılan bu iş iyilikle çözümlenemeyecekti. Papa, bölgeye bir haçlı seferi yapılması çağrısında bulundu.

Papanın bu çağrısı hiç de sıcak karşılanmadı. Çünkü öldürülmüş olan bir din adamının karşılığında binlerce kişinin birden canını istiyordu; kan davası peşinde koşması hoş görülmemişti.

Bunun üzerine, haçlı ordusu, dinsel bakımdan ödül elde etmek peşinde koşan şövalye ve asker hatta sıradan insanların katılımıyla oluşturuldu. Languedoc ve çevresinde yaşayan tüm halkın üzerine gidildi.

İşte bu haçlı seferine, az önce sözünü ettiğimiz sonuçsuz girişim bölgedeki Albi adlı kasabada yürütülmüş olduğu için **Albi Haçlı Seferi** olarak anılmıştır.

Aşağıda, bölgenin o tarihteki siyasi durumunu belirten haritasını görüyoruz:

Kaynak: http://fr.wikipedia.org/wiki/Croisade_des_Albigeois#mediaviewer/Fichier:Cartes_Occitanie.png

Herkese Ölüm!

Languedoc üzerine yapılacak haçlı seferinin çözümü bulunmuştu ama ordunun başına geçecek deneyimli bir komutan bulunamamıştı. Kimse bu işi üstlenmek istemiyordu. Seferi bir an önce başlatmak isteyen Papa, komutanlık görevini Arnaud Amaury adlı bir Sistersiyen keşişine verdi.

Neden bir keşişe de, doğrudan papanın buyruğu altında olan ve kendi ordusu sayılan Tapınak Şövalyelerine değil?

Kimileri, Papanın Tapınak Şövalyelerinden çoğunun Kathar inancını edinmiş ya da buna eğilim gösterdiğini öğrenip, onları bu işten uzak tutmaya çalıştığı görüşündedir. Fakat bu görüş, Tapınak Şövalyelerinin sonrasıyla bağdaştırılmış bir yorumdur. Bu konu üzerinde araştırma yapmış olanlar, bu bağlamda ortaya belgelere dayanan bir açıklama koyamamıştır.

Haçlı ordusu, ilk adımında Béziers adlı kasabayı kuşattı. Halktan, Katharları teslim etmesi istendi. Kasaba direnince haçlılar saldırıya başladı. Kısa süre içinde kaleye girdiler; önlerine her kim çıkarsa kılıçtan geçirmeye başladılar. Bununla bağlantılı olmak üzere anlatılan yürek dağlayıcı bir olay vardır:

Silahsız halkın çoğu korkup kaçışarak kilisenin mezarlığına sığınmıştı. Haçlı askerleri dosdoğru üstlerine gitmekte duraksama geçirmişti. «Bunların hepsi birbirine benziyor. Hangisinin gerçekten Hıristiyan, hangisinin sapkın olduğunu nasıl anlayıp ayıracağız?» diye sordular.

Arnaud Amaury bu soruya şöyle yanıt verdi: «Hepsini öldürün... Tanrı kendisinden olanları tanır.»

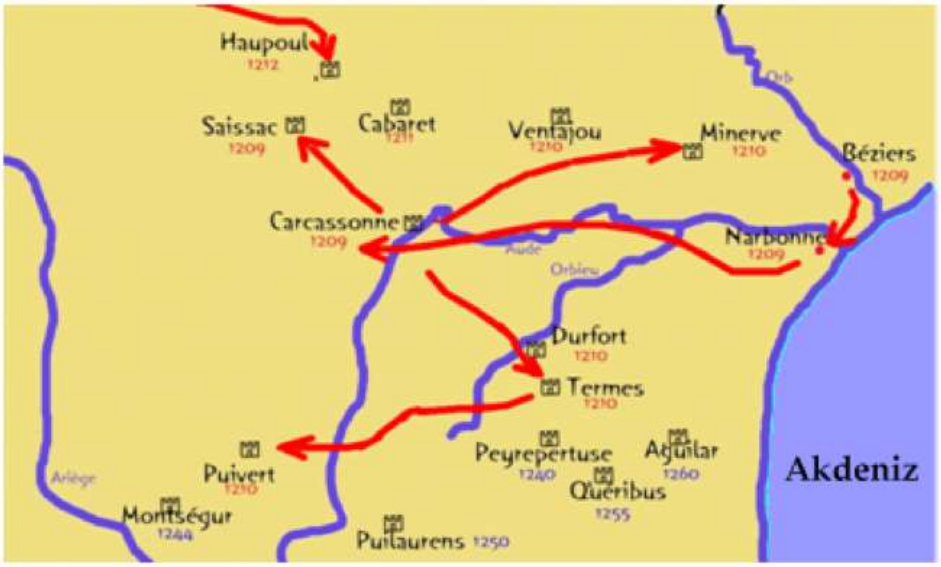

Béziers kasabasının tüm nüfusunun böyle yok edilmesinden sonra, İngiliz ve Fransız karışımı bir aristokrat olan Normandiyalı **Simon de Montfort**, haçlı ordularının başkomutanlığını üstlendi. Papanın Béziers ve Carcassonne kontluğuna ilişkin çekici teklifini geri çevirememişti.

Önceki bölümde Tapınakçılar ve İngiltere'nin iç politikasıyla bağlantılı bir olayı anlatırken, Simon de Montfort adı geçmişti. O, buradakinin oğludur.

Simon de Montfort komutasındaki haçlı askerleri tarafından Katharlara yönelik kıyım eyleminin ayrıntılarını, Languedoc'taki her kasabanın, her kalenin birbiri ardınca nasıl düşürülüp Katharlar ile birlikte Katoliklerin de nasıl katledildiğini, nerede kaç o "yetkin" denilen kişinin kazığa bağlanarak canlı canlı yakıldığını anlatmanın hiç gereği yok.

O döneme ilişkin birçok tarihsel konunun belirsizlik içine gömülü kalmış olmasına karşın, bu bağlamda hayli geniş çapta bilgi ve belge vardır. Bu birikimin çoğu, Vatikan'ın yakın geçmişimizde incelenmesine izin verdiği arşivlerinden elde edilmiştir.

Kaynak: http://catharesaude.e-monsite.com/pages/histoire/la-croisade-albigeoise-1.html

O belgelerde, öldürülen her 100 kişiden ancak 10-15'inin Kathar inancını benimseyenlerden olduğu yazılıdır. Bir yorum olarak, Papanın, Hıristiyanlığın geleceği için(!)bu riske girdiği ve bu kaybı göze aldığı belirtilmektedir.

En dikkate değer noktalardan biri, yakılarak idam edilen yetkinlerin bu olayı hiç direnmesiz hatta mutlulukla karşılamış olmasıdır. Yakılırken yüksek sesle kendi inançlarına özgü ilahîler okumuşlar. Bu da Kathar inancına bağlanıyor. Çünkü Şeytanın yaratmış olduğu bedeni burada bırakıp, bir sonraki yaşamda ruhsal yetkinleşmeye doğru ilerleyeceklerine inanıyorlardı.

* * *

Simon de Montfort, kendisine verilenler ile yetinemeyecek kadar hırslıydı. Daha fazlasını, çok daha fazlasını istedi. Önüne bir fırsat çıkmıştı. Ardında en büyük güç, Katolik Kilisesi vardı. Niçin daha ileri gitmesin ki!... Carcassonne ve çevresinden sonra gözünü Toulouse kentine dikmişti. Orasının kontluğunu da istiyordu. Olanca gücüyle yüklendi.

Hani dilimizde *"Ummadık taş baş yarar."* diye bir deyiş vardır ya!... Bu elbette mecazi bir anlamda kullanılır ama işte orada baş yarmakla kalmadı. Toulouse surları üzerinden bir kadının sapan ile fırlattığı bir taş, Simon de Montfort'un kafasına geldi ve hemen orada yere yıkılıp ölmesine neden oldu.

Kaynak: https://fineartamerica.com/featured/simon-de-montfort-granger.html

* * *

Languedoc ile sınırlı kalmayıp, Fransa'nın neredeyse tüm güney yörelerini kapsayan bu toplu kıyım yaklaşık 35 yıl sürdü. Bunun iki nedeni vardı.

İlk neden, bir söylentiye inanmışlık üzerine kuruludur. Şöyle: Bu haçlı seferine katılanlar, Tanrı'nın hizmetine girmiş oluyordu. Bu hizmetin karşılığında günahlarından kurtulacak, işledikleri suçların kefaretini ödemiş olacaklardı. Tanrı onları elbette ödüllendirecek, cennette ayrıcalıklı bir yer tanıyacaktı. Bu, bir ölümlünün yaşamı sırasında elde edebileceği en büyük kazançtı. Eline adam öldürmekte kullanılabilecek herhangi bir âlet geçiren herkes, bu amaçla o bölgeye koşmaya başlamıştı. Birçoğu, oralarda birkaç sapkını (!) öldürerek günahlarından kurtulmuş, kefaretini ödemiş, böylelikle cennette kendisine güzel bir yer ayrılmış olduğuna inanmış olmanın verdiği gönül ferahlığıyla köyüne dönmüştü. Sonra da, tüm tanıdıklarına, bu fırsattan yararlanmalarını önermişti. İçlerinde bir kez gidip döndükten sonra yine günah işleyip, bir kez daha günahlarından kurtulmaya koşanlar da vardı. Bu zincirleme öldürmeler, Languedoc bölgesinde öldürülecek hiç kimse kalmayana dek sürdü.

İkinci neden, çatışmayı sevmeyen ve canlıları öldürmeye karşı olan Katharların hemen teslim olacaklarının ya da teslim edileceklerinin sanılmasıydı. Fakat haçlı ordusu her yerde silahlı bir direniş ile karşılaştı. Üstelik İber Yarımadası'ndaki Aragon Krallığı da Katharlara destek verdi. Haçlı ordusu, bir karşı saldırı üzerine savunmaya geçme gereğini bile duydu.

Kathar Hazinesi

Katharlara karşı düzenlenen haçlı seferinin tek amacı, Katolik Kilisesi'nin dinsel kaygısı olmakla kalmadı.

Papa, Simon de Montfort'a Béziers ve Carcassonne kontluğunu verince işin rengi değişti. O sıralarda Languedoc ile Provénce bölgeleri, bağımsız derebeylerinin elindeydi. Bu topraklar üzerinde Fransa kralının da öteden beri gözü vardı. İşte tam fırsatıydı…

Dolayısıyla bu haçlı seferi, dinsel niteliğinin ötesinde bir de politik biçim edindi. Hatta savaşanlar, politik nedeni dinsel gerekçeden çok daha önemli tutmaya başladı. Bu bölgedeki toprak sahipleri ise, savaşın amacının nereye vardırılmak istendiğini anlamakta gecikmemişti. Katharları ortadan kaldırmak bahanesiyle topraklarına konmak istiyorlardı. Olanca güçleriyle direniş gösterip, kendilerini savundular.

*** * ***

Bazı kaynaklarda **Kathar Şövalyeleri** anlamına gelen bir terim geçer. Katharlar arasında "yetkinler" olarak anılanların değilse de "inananlar" olarak anılanlardan elleri silah tutabilecek olanların gerilla tarzı karşı saldırılara geçmiş oldukları, bundan ötürü daha da kötülendikleri belirtilir. Çünkü bile bile Hıristiyanları öldürmekle, Şeytan ile iş birliği ettiklerinin kanıtlandığına inanılmış.

Oysa bu işin bir başka cephesi daha var... Birtakım çapulcular toplanıp çeteler oluşturmuş. Oraya buraya saldırıp Katolikleri öldürmüş, paralarını ve mallarını yağmalamışlar. Kendilerini "Kathar Şövalyesi" diye tanıtıp, saldırı düzenledikleri her yerde papadan öçlerini alacaklarını haykırıyorlarmış. Bunların faturası da Katharlara çıkarılmış. Katoliklerin, Katharlardan iyice nefret etmesi sağlanmış.

*** * ***

Papa 3. Innocentus, 1216 yılında öldü.

Ondan sonra gelen papalar ise, Languedoc bölgesindeki vahşet ile pek ilgilenmedi. Ne seferin sürdürülmesi için kışkırtmada ne de durdurulması için bir girişimde bulundular. Zaten ok yaydan çıkmıştı. Bundan böyle papalar, daha bu haçlı seferi başlamadan önce Languedoc halkını Katolik Kilisesi'ne boyun eğdirmek için kurulmuş olan **Dominiken Tarikatı**'nın çalışmaları ile ilgilenir oldu. Nitekim bu tarikat, 1233 yılında Papa 9. Gregorius tarafından sonradan **"Engizisyon"** olarak anılan örgüte dönüştürüldü.

Engizisyon'un en güçlü silahı, suçlu bulunan kişinin bir kazığa bağlanıp canlı canlı yakılmasıydı. Bu bağlamda şöyle bir temel benimseyiş vardı:

"Eğer Tanrı önüne çıkarılıp yakılmasına girişilen kişi günahsız ise, ateş ona dokunmaz. Eğer yanıyorsa, suçlu olduğu kesinleşmiş demektir."

Bu nedenle, Engizisyon tarafından sadece Katharlar değil, şu ya da bu nedenle Kathar diye ihbar edilmiş birçok kişi de kazığa bağlanıp yakıldı.

Artık bu savaşın Katharlar ile hiçbir ilgisi kalmamış gibiydi. Hedef halk değil, kalelerdi. Gelişigüzel kıyım yapılmıyor, teslim olanlara dokunulmuyordu. Sağ olarak yakalanan Katharlar, Engizisyon'a teslim ediliyordu.

Güneydeki topraklara konmanın yanı sıra bir hedef daha vardı: Öteden beri hakkında hayli söz edilmiş olan Kathar hazinesini ele geçirmek.

Katharlar basit bir yaşam sürdürüp, dünya malı ile pek ilgilenmez değil miydi?... Nasıl oluyor da Kathar hazinesi diye bir şeyden söz ediliyor?

Bu konuda iki ayrı yorum var.

Birincisi, Katharlar öteden beri bir hazineye sahip olduklarından söz etmekteydi. Gerçi onların sözünü ettiği "hazine" büyük olasılıkla aslında manevi bir anlam taşıyordu; bu sözcüğü bir simge olarak kullanmakta olsalar gerekti. Hatta onlar için, Kutsal Çanak kavramı da bununla özdeş sayılırdı. Fakat Kilise'nin açık seçik tanımlarına alışmış Katolikler, böyle simgesel bir anlatımı kavrayabilecek düzeyde değildi. Aslında pek varlığı olmayan, kendi aralarında her şeyi eşitlik içinde paylaşan bu topluluğun bir yerde gizlemiş olduğu değerli bir hazinesi olduğunu sanmış, buna inanmışlardı.

Böylece ortaya Kathar hazinesi diye somut anlamda var olduğu sanılan bir kavram çıkmıştı.

İkinci yorum, doğrudan maddi değeri olan bir hazinenin gerçekten varlığı üzerinde durur. Şöyle denir:

"Katharlar bunu ya bir yerde keşfetmiş, kendi inançları uyarınca kötü bir amaçla kullanabilecek birisinin eline geçmemesi için saklamış ya da koruma altında tutmak üzere birisinden emanet almıştı."

Sonra da eklenir: *"Çünkü şayet o tarihte bir hazinenin korunması gerekli görülürse, bunun için Katharlardan daha âlâ emanetçi bulunamazdı."*

Bu doğruysa, emaneti veren kişi kim olabilirdi?

Herkesin aklına öncelikle Tapınakçılar gelir. Böylece Tapınakçıların hazinesi ile Katharların hazinesi özdeşleştirilir. Fakat özel olarak 12. yüzyılda Languedoc'ta bir altın madenine sahip olan **Bertrand de Blanchefort** da düşünülebilir.

Adından sonra da söz edeceğimiz Bertrand de Blanchefort, 12. yüzyıl ortalarında bir dönem Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın büyük üstadıydı.

Bu ikinci yorumun bir diğer anlatımına göre ise, Katharların her şeyi ortak olduğu, aslında başkalarıyla bir arada yaşamakta olsalar da kendi aralarında âdeta bir komün oluşturdukları için, çalışmalarıyla kazandıkları para da ortak bir kasada biriktirilmekteydi. Bunun pek azını ortak amaçlar için harcıyorlardı. İşte biriktirilen bu para, nesiller boyunca giderek çoğalmış, sonunda "hazine" olarak nitelenebilecek bir boyuta varmıştı.

Katharlar üzerine düzenlenen haçlı seferiyle hiç ilgilenmemiş olan Fransa Kralı 2. Philippe 1223 yılında öldü. Oğlu 8. Louis ise, babası gibi ilgisiz kalmadı. Papanın emrinde olan haçlıları göz ardı edip, o da kendi ordusuyla Toulouse ve Carcassonne üzerine saldırdı.

8. Louis üç yıl sonra ölünce, yerine geçen oğlu 9. Louis henüz on yaşında olduğu için, güneydeki bu saldırıyı Kraliçe **Blanche de Castille** sürdürdü. Papalığa seçilmiş olan 3. Honorius, kadın olduğuna aldırış etmeyip ona destek verdi. Fransa Krallığı güneye doğru genişledi.

Montségur

1240'lı yıllara girildiğinde, artık Katharlar iyiden iyiye temizlenmiş, varsa yoksa birkaç kaleye sıkışıp kalmıştı.

Bunlardan biri de Montségur kalesiydi.

Bu kale, hayli sert yamaçlı sipsivri bir kaya kütlesinin tepesindeydi. Oraya ulaşmak çok zordu. Orası çok iyi bir korunak olduğu için, kimilerine göre Katharların hazinesi de öteden beri orada saklanmaktaydı Kathar Şövalyesi denilen savaşçılar da ikide birde oradan kopup çıkıyor, haçlılar üzerine baskın düzenleyip dönüyordu.

Kaynak: http://www.catharcastles.info

Nitekim gece düzenlenen böyle bir baskında, Engizisyon'un başında yer alan Guillaume Arnaud ile eşliğindeki altı yargıç, korumasız yakalanarak katlediliverdi.

Bu işin durdurulabilmesinin tek çıkar yolu, Montségur kalesinin bir an önce alınmasıydı.

Tüm Fransız ordusu Montségur'u çember altına aldı.

* * *

Kalede birkaç yüz kişi ya var ya yoktu.

Kuşatanların sayısı ise on binden çoktu.

Montségur'da su kaynağı olmadığı biliniyordu. Gerçi yağmur ve eriyen kar sularının doldurduğu sarnıçlar vardı ama bu sipsivri tepede ne kadar su toplanabilir, yazın bunlar ne kadar süre için dayanılabilirdi ki?

Fransız ordusunun komutanı Hugues des Arcis, bu kaleye saldırmanın intihardan başka bir şey olmayacağını düşünerek, hiçbir şey yapmadan beklemeyi tercih etti. Kaledekiler açlık ve susuzluktan ölür ya da teslim olurdu.

Bütün bir yaz mevsimi geçti.

Sonbahar da gelip geçti. Kış bastırdı.

Montségur hâlâ direniyordu. Tepeyi sarmış askerlerin durumu çok daha acıklıydı. Çünkü kaledekilerle gönül birliği kurmuş olan çevre köylüleri de askerlere hiç yardımcı ve destek olmuyordu.

Bu konuda gene varsayıma dayanan, kanıtı bulunamamış bir anlatımda şöyle denir: "*Bu kale, birtakım gizli tüneller ile ovaya bağlanmaktaydı. Geceleri, kimseye görünmeden çıkıp girenler vardı. Bunlardan kimisi su ve yiyecek taşıyor, kimisi Fransız ordusunun kenarda köşede kalmış çadırlarını vurup kaçıyordu.*"

1244 yılının kış sonunda Montségur halkı teslim olmaya karar verdi.

Bunca süre sonra dirençleri mi kırılmıştı, yoksa Katharlar *«Bizi yakacaklar. Bu bize dokunmaz. Bizden olmayan kurtulsun.»* mu demişti, bilinmez.

Kale komutanı Pierre Roger ile Fransız ordusunun komutanı Hugues des Arcis, teslim koşulları üzerinde anlaşmaya vardı.

Buna göre; Katharlar Engizisyona verilecek, Kathar olmayanlarsa burada sapkınlara yataklık etmiş ya da baskınlarda başkalarını öldürmüş sayılsa bile yargılanmayacak, serbest bırakılacaktı.

Pierre Roger, bu anlaşmanın uygulamaya konması için iki hafta saldırmazlık dileğinde de bulundu. Hugues des Arcis bunu kabul ettikten sonra, ortalığa bir sessizlik çöktü.

İki hafta boyunca kale surlarının üzerinde hiçbir kafa görünmedi; çıt bile çıkmadı. Sanki kale boş gibiydi. Hatta şu gizli tünellerle ilgili söylentiyi duymuş olan Hugues des Arcis, bir an için kaledeki herkesin oradan hiç kimseye belli etmeden savuşup gittiğini bile düşünmeye başlar olmuştu.

Ancak verilen söz tutuldu. Saldırıda bulunulmadı. Kale Fransızlara teslim edildi. Yaklaşık iki yüz Kathar, herkesin gözü önünde cayır cayır yakıldı.

Bir başka anlatıma göre; verilen süre sonunda herkesten önce Katharlar kaleden çıktı; kendilerini yakmak üzere hazırlanmış olan ateşe doğru, ilahîler söyleyerek ve neşe içinde kendiliklerinden yürüdü.

Böylece, Katharlar üzerine düzenlenmiş haçlı seferinin artık tümüyle son bulmuş olduğu kabul edildi. Katolik Kilisesi'ne göre bu böyleydi ama politik zafere de kesin bir nokta konması bakımından, biraz daha savaş gerekti. 1256 yılında Puilaurens, 1260 yılında Quéribus kalesi ele geçirilince; Languedoc'un tümü Fransa kralının oldu.

Languedoc bölgesinin çoğunun (yukarıdaki haritada koyu yeşil olarak görülen alan) önceki sahibi Toulouse Kontu 7. Raymond, 1249 yılında ardında erkek varis bırakmadan ölmüştü. Kontun tüm varlığı Fransa Kralı 9. Louis'nin kardeşi Alphonse de Poitier ile evlenmiş kızına kalmıştı. Bu arada Kral da, Languedoc'un doğusundaki Provénce bölgesinin büyük bir bölümüne sahip olan **Margaret de Provénce** ile evlendi. Oğlu 10. Louis, tek başına bu mirasın tümüne kondu. Üstüne üstlük bir de amcasının hiç çocuğu olmayınca, hem Provénce hem Languedoc bölgesi ona kaldı.

Böylece, Fransa krallarının çok zamandan beri peşinde koştuğu bir politik ülkü gerçekleşmiş oldu. Fransa'nın artık güneyde, Akdeniz'de de limanları vardı. Bu olanak, Fransa'ya büyük ekonomik getiriler sağlayacaktı.

Bu iş, Fransa Krallığı açısından çok iyi oldu ama "birtakım başkaları" açısından çok kötüydü. Onlara göre, burası Fransa kralının egemenliği dışında kalmalıydı. (O "birtakım başkaları"ndan daha sonra söz edeceğiz.)

Katharların, Montségur'daki şu iki haftalık saldırmazlık döneminde ne yapmış olduğu da başlı başına bir bilmece olarak kaldı.

Kimilerine göre; bu dönem içinde kaledeki yetkinler, tüm Katharlara, inançlarının gereği olarak Consolamentum'u verdi ve onları dünyevi ölüme hazırladı. Nitekim hepsi bu nedenle güle oynaya yürüdü ateşe doğru!...

Kimilerine göre ise; belki o da yapılmış olabilir ama aslında saldırmazlık bambaşka bir amaçla kullanıldı. Bu arada Katharların hazinesi, küçük partiler halinde gizlice dışarı taşındı; Pireneler'in eteklerindeki mağaralara götürülüp saklandı. Nitekim Montségur kalesi teslim alındıktan sonra orada değil hazine, işe yarar hiçbir şey bulunamamıştı.

Son Kathar

Birçok araştırmacı yazar, 13. yüzyıl ortalarına kadar süren kıyım sonucunda Katharların yeryüzünden tümüyle yok edilememiş olduğu görüşündedir.

Kaldı ki, gerek Languedoc üzerine düzenlenmiş olan haçlı seferi gerekse sonraki saldırılar sadece önemli merkezleri hedef almıştı. Bölgede birçok ufak tefek köy vardı. Kathar inancı oralarda da serpilmişti. Ancak, kırsal kesimdeki Katharlar kendi içlerine kapanıp, inançlarını saklamayı başarmıştı.

Dolayısıyla Katharlara büyük bir gözdağı verilmiş oldu ama bu inanç sistemi kesin bir şekilde ortadan kalkmadı. Nitekim 14. yüzyıl başlarında **Guillaume Bélibaste** adlı bir yetkinin serüvenleri, Katharların, o tarihte de varlığını sürdürdüğünü gösterir.

Kuşkusuz, onun gibi daha birçoğunun var olduğu kabul edilir ama özellikle bu kişi hayli ün kazanıp adını tarihe yazdırmıştır.

Guillaume Bélibaste, gençliğinde bir cinayet işlemişti. Kurtulabilmek için Katharlara sığınmıştı. Onların arasında olağan eğitim sürecini izlemiş, yetkin niteliğini kazanmıştı. Yıllar sonra, Carcassonne kentinde Kathar inancını yeniden yaymaya çalıştığı görülüp, yakalanmıştı. Yargılanmadan önce bir yolunu bulup, İspanya'ya kaçmayı başarmıştı.

Guillaume Bélibaste, bir yetkin oluşuna, dolayısıyla cinsel ilişkiden uzak durması gerekmesine karşın, kadınlara çok düşkündü. Eğitmek üzere çevresine kadınları toplardı. İspanya'da iken, onun gibi oraya kaçmış bir diğer yetkinin kız kardeşi ile düşüp kalkıyordu. Kadın gebe kalınca, bu işten sıyrılabilmek için onu bir arkadaşıyla evlendirivermişti. Fakat bu durumda orada kalmasının doğru olmayacağını düşünüp kaçtı; yine Languedoc'a döndü.

Yine aynı işi yapmaya başladı. Yine yakalandı. Ancak bu kez yakasını sıyıramadı. Carcassonne yakınlarındaki bir şatoda yargılanıp, yakıldı.

Aslında hayli uzun olan bu öyküyü burada kısaltarak özetledik. Bu olay, Katharların 14. yüzyılda bile varlığının sürmekte olduğunu gösteren bir kanıt sayılmıştır. Belirtmek istediğimiz buydu. Üstelik o sıralarda Engizisyon'un bir Kathar olduğu için yakalayıp sorguya çektiği, yargılayıp cezalandırdığı tek kişi Guillaume Bélibaste değildir; başkaları da vardır ama özellikle bu ktişinin adı çok duyulmuştur.

Ancak bu olay bir gerçeği daha gösterir:

Katharların varlığı sonraki tarihlerde de sürmekte olsa bile, bu inancı benimseyenler, artık topluluğun özgün töresel ilkelerini eskisi gibi korumakta değildi. Yozlaşma başlamıştı. Geriye sadece Katolik Kilisesi'nin dogmalarıyla çelişki gösteren "birtakım farklı Hıristiyan inancı kırpıntıları" kalmıştı.

Bir diğer deyişle, artık Katharlar yoktu.

Şu son satırlarımız, bir yorumdur hiç kuşkusuz…

*** * ***

Bu gibi konular üzerinde spekülasyon yapmaya pek meraklı olanlar, Katharlar ile Tapınakçılar arasında şöyle bir bağlantı kurar:

"Katharların büyük bölümü ortadan kaldırıldıktan sonra bile Languedoc ve çevresindeki çatışmalar, sadece hazinenin ele geçirilmesi içindi. Montségur kuşatması sırasında Katharlar, bunu Tapınakçılara teslim etti."

Bu da bir yorum olsa gerektir ama kesin bir gerçekmiş gibi anlatılıyor.

Olabildiğince kısaltarak anlattığımız Katharlar konusuna burada son verecek ve yine Tapınakçılara döneceğiz.

Hem artık "Kathar Hazinesi" yerine "Tapınakçıların Hazinesi"nden de söz edebiliriz. Katharların varsayımsal hazinesi buna katılmış olsa da olmasa da…

Konu hep hazine... Herkes onun peşinde!

Acaba daha sonra söz edeceğimizi belirtmiş olduğumuz o “birtakım başkaları” da aynı şeyin peşinde miydi, yoksa onların kaygısı farklı mıydı?

Göreceğiz.

Sonraki Bölüm : Elveda Kudüs